

Fyrsti føroyski taraskiparin:

Vónsvikin at tara- virkið datt niðurfyri — tí vit eiga ov mikið av góðum tara

Henry Jarnskor: — Vit áttu at trola eftir tara kanska tvey ár fyrr

— Eg eri vónsvikin, at taravirkið á Strondum datt niðurfyri, júst tá gongd var komin á framleiðsluna og söluna.

Soleiðis sigur eitt av starvsfólkunum á virkinum, sum varð sagt upp í fjór saman við fleiri øðrum, Henry Jarnskor av Strondum.

Henry Jarnskor arbeiddi á virkinum, síðani tað fór í gongd fyri skjótt tveimum árum síðani. Alla ta fyrstu tíðina tók hann sær av trolingini eftir tara, og hann kann sigast at vera fyrsti veruliga taraskipari í Føroyum.

Hann greiðir frá, at tað er stórt spell, at tað skuldi steðga, tí vit eiga ov mikið av tara í Føroyum.

Spennandi arbeiði

Henry royndi fyrst við bátinum hjá Bjarna Joensen í Miðvági, »Royndarfarinum«, eftir tara. Seinna, tá taratrolarin, Snæbjørn varð tikin í brúk, ferdi hann henda bátin, til hann fór inn á virkið at arbeiða.

Henry dámdi væl taralivið. Sjálvur sigur hann soleiðis frá: — Hetta var spennandi arbeiði, tí her vóru vit í ferð við at skaffa rávøru til eitt heilt nýtt virki. Eina rávøru, sum hevur ligið ótroyst á okkara firðum í fleiri hundrad ár. Vit trolaðu eftir tara á fleiri plásum, og alla staðni stóð tarin tættur.

Teir trolaðu á Lambavík, á Gøtuvík, í Lørvíksfirði, vestan fyri Raktanga, út fyri Argjum, vestan fyri á Nólsoynni og í Skopunarfirði.

Henry heldur fyri, at tarin var ov gamal og innihelt lítið av alginati, men varð tarin so sligin og fekk loyvi at vaksa aftur av nýggjum, so fekst tann besti tarin sum hugsast kann.

Tarin vaks ómetaliga skjótt

Hann visir í hesum sambandi á, at teir trolaðu eitt stórt óki á Lambavík eftir tara. Síðani lótu teir nýggjan tara vaksa aftur og royndu so aftur eitt ár seinna.

— Tá var tarin av besta slag. Hann var vaksin í til 1,5 metur og innihelt millum 8 og 12% av alginati, sigur Henry Jarnskor.

— Men tá nú fyrirtættirnar fyri alginatframleiðslu vóru til staðar, hvi steðgaði so kortini alt upp?

Til hetta sigur Henry, at tað hevði helst verið rætt at byrja taraveiðuna eitt ella tvey ár fyrr, soleiðis, at stór óki við nýggjum tara vóru klár at trola, tá virkið skuldi byrja framleiðsluna. Tá hevði fingist tæri við nógvum alginati í.

Hann heldur tað var stórt spell, at menn stongdu virkið. Sjálvur hevur hann alla tíðina vónað, at virkið fór at lata uppáftur, og ikki fyrr enn tað verður lýst til tvang í blóðunum, trýr Henry uppá, at menn veruliga eru hugaðir at lata hesa alternativu framleiðsluna fara fyri skeyti.

Skeivt at steingja

— Vit vóru komnir so langt. Vit høvdu fingið framleiðsluna í gongd, og keyparar vóru til vørna. Vit vistu, at rávøran var av besta slag, varð tann gamli tarin tikin fyrst, og nýggjur tæri fekk loyvi at vaksa. Tað var skeivt at snara lykilin, tá vit vóru komnir so væl áleiðis.

Óg Henry heldur fram: — Júst nú hevur landsstýrið bjargað Gullfinni. Eg haldi sjálvur, at svartkjaftaprosjektið er spennandi, men eg haldi eisini, at eitt projekt sum tara virkið átti at fingið loyvi at roynt seg. Her er talan um rávøru vit eiga — bæði svartkjaftur og tæri — og ikki skulu keypa frá øðrum.

Uppá fyrispurning hvi hann heldur, at taravirkið stongdi sigur Henry Jarnskor, at tað helst hevur verið talan um ov vánaligt samarbeiði millum leiðsluna á virkinum og

landsstýrið. — Vóru báðir partar veruliga sinnaðir at koyra virkið víðari, so hevði tað eisini gingið, og

vit høvdu framvegis havt hesi 20 arbeiðsplassini á Strondum, endar fyrsti føroyski taraskiparin, sum

í dag hevur fingið sær annað arbeiði, nú virkið er stongt og einki røkist fyri, at tað letur uppáftur.

Sandavágsmenn vilja hava Nónhamar

Tað er stórur áhugi millum føroyingar at keypa saltfiskatrolaran. Nónhamar, sum landið í dag eigur. Beint fyri jól varð skipið lýst til sølu og skuldu tilboðini vera inni fyri nýggjárs.

Tað komu tilsamans 5 tilboð uppá skipið: 2 úr Klaksvík, 1 úr Havn, 1 úr Vestmanna og 1 úr Sandavági.

Tað hevur ikki eydnast okkum at fáa upplýst hvørjir allir teir áhugaðu keypararnir eru. Vit hava so fingið upplýst, at Samvinnufelagið í Sandavági er ein av teimum.

Ikki nokk við tí, at hetta gamla felag er áhugað. Sleppur tað ikki at keypa Nónhamar er vandi fyri, at felagið verður niðurlagt, og hetta kann fáa álvarsligar avleiðingar fyri Sandavágs bygd.

25,5 mill. kr.

Vit hava tosað við ein av nevndarlimunum í Samvinnufelagnum í Sandavági. Hann sigur, at stundirnar hava ikki verið nógvar at kanna upplýsingar o.a., frá tí at landsstýrið lýsti skipið til sølu og til tilboðini skuldu vera inni.

— Men vit halda, at tað er so umráðandi, at Nónhamar verður seldur til Vágarnar, at vit hava givið eitt tilboð uppá 25,5 mill. kr. Eftir hvat vit hava frætt eru eingi tilboð hægri enn 25,5 mill. kr. Nú

skal landsstýrið so kanna tilboðini.

Nevndarlimurin í Samvinnufelagnum visir á, at felagið er rættiliga gamalt og at tað er væl fyri annars. Tað varð stovnað í 1946 og hevur øll hesi mong árin stadið seg væl. Felagið hevði fyrst kol-trolaran Høgafoss, síðani motortrolaran Jógvan Elias Thomsen, og í dag eigur felagið rækjutrolaran Høgafoss. Harumframt eigur felagið 600.000 kr. í partapeningi í Vágatrolaranum Neptunus, umframt at felagið nýliga hevur sett 100.000 kr. í partapeningi í nýggja virkið í Vágum, Kovan.

Selja Høgafoss

Nú rækjurnar ganga undan í Grønlandi røkist lítið fyri, at Høgafossi verður liv lagað í framtíðini. Tí verður einasti útvegurin at selja skipið heldur nevndarlimurin í Samvinnufelagnum.

Hann visir á, at enn er ikki avgjört nakað við vissu um Høgafoss, men fæst eingin rækkjuktota, so má báturin seljast. Tað er við hesum í huga, at felagið nú ætlar at keypa Nónhamar fyri á tann hátt at koyra felagið víðari og at hava teir umleið 15 menninar í arbeiði fram yvir. Manningin á Høgafossi, sum nærum øll er úr Sandavági, fekk í fjór umleið 4 til 5 mill. kr. í hýrum. Verður Høgi-

fossur seldur og kemur einki skip istaðin so verður hetta ein ómetaliga stórur missur fyri bygðina.

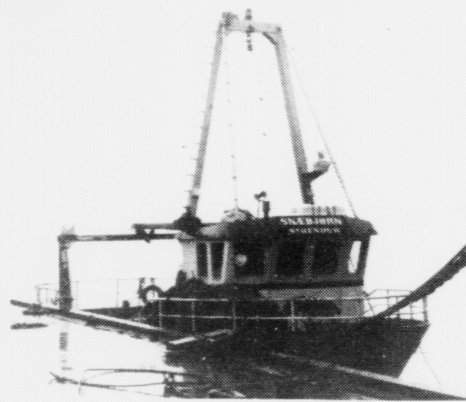
Hugsu um svartkjaft men!!!

Sami nevndarlimur í Samvinnufelagnum sigur, at nú tá hetta landsstýrið hevur sett forboð fyri innflutningi av nýggjum skipum, so er einki annað at gera enn at keypa Nónhamar. Teir hava annars hugsað um at gera okkurt við svartkjaftaveiðuna, men tianverri er tað enn ov tíðliga at gera nakað, tí enn er henda veiða bert á royndarstigi. Var svartkjaftaveiðan komin nakað longri og menn betri vistu, hvar teir stóðu, so var lítið at ivast í, at Samvinnufelagið hevði farið uppí hesa nýggju veiðuna fyri á tann hátt at stimbra føroysku fiskivinnuna.

Nú er tað so Nónhamar! Saltfiskurin fær støðugt stórri undirtøku sum vøra, og eystanfyrir fáa bátarnir nógvan fisk. Hetta ger, at áhugin fyri at keypa ein slíkan saltfiskatrolara er stórur. Men fortreytin fyri at keypa hann er sjálv-sagt, at møguleiki er at fiska eystanfyrir. Tað er hann so í løtuni.

Stórt bakkast

Uppá fyrispurning um tað Framhald á síðu 15

Henry Jarnskor um Snæbjørn: — Við hesum bátinum hevur verkstaðurin hjá Bjarna Joensen í Miðvági vist, at teir kunnu gera vøllararbeiði. Teir eiga ikki at smæðast at fara undir at byggja fleiri skip, tí teir eru frammaliga bæði hvat dygd og góðsku viðvur